

Malé Foki opäť ožíva. Slávnostne sme otvorili obnovené dunajské rameno

1.7.2026 - Kristína Bocková | WWF Slovensko

Voda sa do krajiny nevracia sama. Potrebuje priestor, čas a ľudí, ktorí sú pripravení obnovovať to, čo sme počas desaťročí postupne stratili. Práve to sa podarilo pri obnove dunajského ramena Malé Foki - miesta, kde sa ešte stále dá čítať príbeh pôvodného Dunaja.

Začiatkom júla sme spolu s partnermi, odborníkmi, podporovateľmi a médiami symbolicky otvorili obnovený úsek ramena. Nebola to však oslava jedného dňa. Bol to moment, ktorý uzatvoril mesiace príprav, terénnych prác a rokov spoločného úsilia o návrat vody do krajiny.

Dnes sa do Malých Fokov vracia viac než len voda - vracia sa priestor pre prirodzené riečne procesy, ryby, biodiverzitu aj odolnejšiu krajinu.

Miesto, ktoré Dunaj takmer stratil

Malé Foki, historicky známe ako časť Istragovského ramena, bolo kedysi súčasťou unikátneho dunajského systému. Nachádza sa v území CHKO Dunajské luhy a sústavy Natura 2000 - v jednej z najcennejších častí vnútrozemskej delty Dunaja. Voda tu prirodzene meandrovala, čistila sa cez štrkové nánosy a naplňovala obrovskú zásobáreň podzemnej vody pod Žitným ostrovom a vytvárala podmienky pre mimoriadne bohatý život.

Postupné zmeny vodného režimu a prevádzka vodného diela Gabčíkovo však spôsobili, že rameno sa od hlavného toku odpojilo. Voda sa sem dostávala len pri vyšších hladinách alebo spätným zavzduťím. Sedimenty sa postupne usádzali, vodná plocha sa zmenšovala a priestor pre život ubúdala.

Dnes sa tento príbeh mení a viac vody v krajine sa stáva realitou.

Ako prebiehala obnova

Obnova neznamerala vytvoriť nové rameno. Cieľom bolo obnoviť fungovanie toho pôvodného.

Práce prebiehali od novembra 2025 do januára 2026 a zahŕňali technické úpravy približne 400 metrov dlhého úseku ramena. Na samotnej príprave obnovy sme však pracovali niekoľko rokov. Úpravy boli navrhnuté tak, aby sa voda dostávala do územia častejšie a mohla tu zostať počas celého roka.

Výsledkom je:

- obnovených **343 metrov ramena**,
- odstránených viac než **8 300 m³ sedimentov**,
- vytvorený priestor pre približne **8 800 m³ vody**,
- obnovená priemerná hĺbka **0,8 až 1,2 metra**,

- priame pozitívne ovplyvnenie takmer **1 hektára územia**,
- nepriamy pozitívny dopad na približne **20 hektárov okolitej krajiny**.

Tieto čísla predstavujú niečo oveľa dôležitejšie - viac priestoru pre vodu, vyššiu odolnosť krajiny voči suchu a lepšie podmienky pre druhy závislé od fungujúcich riečnych ekosystémov.

Za návratom vody stojí spolupráca partnerov

Takéto projekty nevznikajú izolovane. Obnova ramena Malé Foki je výsledkom spolupráce odborníkov, ochranárov, partnerov, donorov aj ľudí priamo v teréne.

Projekt vznikol v spolupráci WWF Slovensko a BROZ a priamo nadviazal na výsledky BROZ - ochrannárskeho združenia, ktoré v rámci programu LIFE zabezpečilo sprietočnenie úvodných 2 kilometrov Istragovského ramena.

Realizácia prebehla v rámci projektu **RestoRiver z programu Interreg Danube Region**. Časť aktivít bola financovaná prostredníctvom partnerstva **Living Danube Partnership** - spoločnej iniciatívy WWF a nadácie **The Coca-Cola Foundation** spolu s lokálnymi tímami **Coca-Cola ČR/SR** a **Coca-Cola HBC Česko a Slovensko**.

Práve kombinácia verejných zdrojov, medzinárodnej spolupráce a zapojenia súkromného sektora umožňuje realizovať obnovu krajiny v takomto rozsahu.

Projekt naprieč hranicami karpatského oblúka

Čo vás v projekte najviac prekvapilo pri zahraničných partneroch?

Marek Leskovjanský:

Možno to, že mnohé opatrenia sú veľmi jednoduché. V Čiernej Hore napríklad po požiaroch využili odumreté drevo na vytváranie terás proti erózii a následne tam vysádzali plané hrušky. Na iných miestach sa obnovovali zarastajúce lúky a pasienky alebo sa pracovalo s podporou prirodzeného zmladenia namiesto plošných zásahov.

Ukazuje sa, že adaptácia nemusí vždy znamenať drahé technológie. Často ide o lepšie čítanie krajiny.

Čo by ste si želali, aby si z projektu odniesli slovenskí lesníci?

Michal Némethy:

Že adaptácia nemusí byť v opozícii voči lesníctvu. Naopak - lesníci budú jedni z prvých, ktorí dôsledky klimatickej zmeny pocítia a budú ich musieť manažovať.

ForestConnect nie je o tom nahradiť hospodárenie. Skôr o tom doplniť ho o opatrenia, ktoré zvyšujú odolnosť krajiny. Príklady zo Slovenského raja ukazujú že v praxi je to viac než možné a to vrátane zosúladenia s prísnejšími požiadavkami na manažment v C zónach národných parkov.

A posledná otázka - podľa čoho spoznáme o desať rokov, že to malo zmysel?

Marek Leskovjanský:

Ak budeme mať les, ktorý aj po extrémnom lete dokáže regenerovať, ak v ňom zostane priestor pre

prírodné procesy aj rozumné hospodárenie a ak sa nebudeme stále častejšie pýtať, prečo nám niečo prestalo fungovať. To bude dobrý signál.

Les samostatne nevyrieši zmenu klímy. Ale môže rozhodnúť o tom, ako ju zvládneme.

Rozhovor spracovala Kristína Bocková, WWF Slovensko,

Fotografie: Správa NP Slovenský raj, Infografiky: Projekt ForestConnect

Doplňujúce informácie o projekte

Medzinárodný projekt ForestConnect prepája krajiny **karpatsko-balkánsko-dinarského regiónu** s cieľom posilniť ekologickú prepojenosť krajiny, zvýšiť odolnosť lesných ekosystémov voči klimatickej zmene a podporiť praktické riešenia pre spolužitie človeka a voľne žijúcich živočíchov, najmä veľkých šeliem.

Do projektu sú zapojené partnerské organizácie a inštitúcie z viacerých krajín regiónu vrátane **Slovenska, Rakúska, Bulharska, Rumunska, Srbska, Čiernej Hory a Ukrajiny**. Partneri testujú a vyhodnocujú konkrétne opatrenia v rôznych podmienkach – od obnovy mozaikovej krajiny, podpory prirodzenej obnovy lesa, práce s ovocnými drevinami až po monitoring výskytu veľkých šeliem a posilňovanie ekologických koridorov.

Na Slovensku sa aktivity projektu realizovali najmä **v území Národného parku Slovenský raj** a zahŕňali lesnícke opatrenia, monitoring veľkých šeliem, odbornú spoluprácu aj zdieľanie skúseností medzi ochranármi, lesníkmi, poľovníkmi a ďalšími odborníkmi.

Súčasťou projektu boli aj odborné školenia a vzdelávacie aktivity pre expertov, pracovníkov štátnej správy a odborne spôsobilé osoby v oblasti ochrany prírody a krajiny, ktorých sa zúčastnilo viac ako 170 účastníkov.

Projekt ForestConnect je realizovaný v rámci programu Interreg Danube Region Programme a spolufinancovaný z fondov Európskej únie (ERDF). Aktivity na Slovensku sú spolufinancované zo štátneho rozpočtu SR prostredníctvom MIRRI SR.

Viac o projekte: <https://interreg-danube.eu/projects/forestconnect>

<https://wwfsk.org/article/male-foki-opat-oziva-slavnostne-sme-otvorili-obnovene-dunajske-rameno>